

да učini ono, što se sada u velikoj slavnoj
pripravci Rusiji, da je odgodila.

Ove pojave u političkom i vojnom pravu
pruskom nijesu bez interesa i značaja, jer one
pokazuju, prvo: da je knez Bismarck dosta bio
suzbijen u svojoj ratnoj namjeri, a u vrijeme
od kako se počeo osjećati diktatorom Jevrope,
pretirao prvi jaci poraz, koji je vrijeme osjetlji-
vosti za njega; drugo: kako je Prusija teško
podnošiti uvjerenje svijeta, da je Rusija, a ne
ona, ona sila, koje riječ odlučuje, što ujedno
dosta jasno pokazuje kakve je prirode današnji
prijaateljski odnošaji rusko-pruski.

Na ta dva uzroka ni smo aržali, da nije
svačim, da ove pojave predložimo najviše čita-
oćima, jer i one doprinose dosta osjetljivi-
u oštrog stajnja i odnošaja u Jevropi, naročito
odnošaja njemačko-francuskog.

Berlinskijem poluzvaničnim listovima, koje
pobjeću vjesti, da je Bismarck tražio rata s
Francuskom i da je Gorčakov spriječio ga, pre-
poručuju „V. ss. Ztg.“ porugljivo, da bi najbolje
bilo, da to ovičin načinom čine: „Nije istina,
da je „Post“ 28. Marta donijela vijest, da „Rat
na pragu“, da je „Nordd. Ztg.“ skoro zna-
čajno potvrdila ovi dva članka, koji se tiče
Francuske, što je i „Prov. Correspondent“ učinila.
Nije istina, da se je u Petrogradu, Bечu, Lon-
donu ili drugdje u svijetu govorilo o francuskoj
vojvotičkoj vojsci. Neka je iznajmljotina, da
su car Aleksandro i knez Gorčakov bili u
Berlinu, i da je knez Gorčakov razglasio vjesti
o miru i da je u engleskom parlamentu ministar
objavio, što o miru“.

„СРБИЈА И ЦРНА ГОРА.“

(Продужак).

Но ја да су сва словенски племена старја
неомачна код је Карађорђе дава заставу осло-
бођења и да није било ни помоћника ни савез-
ника нити српски народ под представничком
своја великога вође даје се, збоци тежки ја-
рски турски прати, ступи у борбу за живот и
свјет, издржи с чудноватом сталношћу све патње
које су стале великим предузећем биле скочане и
то у неким тежким околностима ондашњег вре-
мени. Писец пребавује словенски племенски што
нијесу притекли Србији у помоћ. Међутим оно је
било доба кад су Французи држали свијетом;
баш је онда Наполеон рушио и стварао државе
по свој Јевропи и то с таквом самовлашћу као
да је сва Јевропа била његов спазихук. Тада
Словени су били збуњени његовим силним потре-
бом те нијесу могли нити споразумљиво нити
су се могли да помозу. Французи су знали за
Карађорђа и очигледно борбу народа српског.
Наполеон не само да је знао за јунака српског
Карађорђа него шта ваше дивно се је његовом
великом духу, дивно се је јунаштво и побједама
његовим, али није та хтјео потпомоћи. Французи
се предочаво изјављују пријатељски слободу и
народу, јер не жалост нити су много народа по-
дигли испод притиска јачих народа нити су сло-
боду њихову много пријели; они су изади би-
ли опште сави собом и мислили су да им дру-
га и ветреба није. С тога на први ни трећи
Наполеон баш нијесу штели ни једноме народу
пружити руку у борби да њихова права, а по-
дјављиве словенски племенски.

Писец описује Карађорђа као таквог човјека
који је баш такав Србији у оно вријеме потре-
бом. Велики дух његов огледао се је у узди-
шеним цртама његова карактера. У рату је бивао
људски, јасно; разговорни и одушевљен, његово
присуство доносило је било да одушевљава свакојега
војника до тог ступња да је сваки био готов у-
дјелити за довољну. У миру напротив био је
замисливи. Могао је проћи по неколико дана да
на једне ријечи не проговори; већ је удубљен
својим мислима грискао по који покат из прсти-
ма. Љубо је правду и извршио ју је вросто
без наметанја. Љубо је истину и презирао за-
скање. Љубо је своју довољну више од свега
о чему или гомла пријера. Дакле на глас тога
великог човјека устао је народ и започео велико
дјело ослобођења.

Карађорђе основа нову српску државу —
de facto — основа судове, школе и угледна све
почетне основе несе. Основа народну скупштину,
с којом се у свијем приликама договарао и од
ње савјета примао. Први устанак у Србији жи-
во не сматрају више него који други покушај у-
стања који су се прије догађали. Међутим уста-

ние Срба под Карађорђе већ је важности за
Србе и Србију не сви покушаји устања прије и
послије него јер они што су се прије догађали
били су слабији те нијесу били у стању изи-
знати општа покрет, други пак устанак што је
послије него био не може се другачије сматрати
ни по чему већ као продужење првог устанка.
Устанак први не удаљује се од другог ни по
мјесту ни по врести. За кратко вријеме послје
пада првог устанка нико је други устанак ни
стоја земљишту на ком је и први никао. Разлика
је само у томе што је пошто дјело ослобођења
у мјесто Карађорђе продужио knez Милош и што
је он извојевао Србији државни живот — de jure. —

За све вријеме првог устанка Карађорђе је
никао да савлађује осни ратних теškoћа и многе
друге спољашње и унутрашње неприлике. Чим би
бој престо а мир се неко вријеме продужавао
онда се у сенату шорова раздор и борба о пр-
венству и већој власти. Та ствар сметала је
унутрашње омажењу Србије јер се није могло
доћи до реда у урвани. Русија, пак чим је више
да из српског устанка може нешто изићи од-
них је послала неколико војника који нијесу та-
ко дошли у намјери да потпомогну Србија но
да истре како их узимају покрета њихови. У-
става руске војске у Србију био је веома про-
тив Наполеону великом, тако да је био вољни из
сурезљивости предати Србију Турској само да
истако руски улази на ње. То се види из писма
писаног по његовој наредби посланику француском
у Бечу. Колико је чудновата била жалба ра-
сположеност руска према биваљну војне српске
државе толико је чудноватија Наполеонова срда-
чност што су се обрађали Срби руском двору а
не имену Међутим Карађорђе обраћао се је ви-
ше пута и Наполеону великом и молио га за на-
клоност к његовој борби за слободу. Он му је
писао писме Ваграмски битке следеће писмо:

„Царско Величанство“!

„Слава твојег оружја и твојих побједа
пресушнила је цео свијет. Народи гледе у лич-
ности твојег величинства, ослободитеља и зако-
нодавца, а народ српски жели пријати од тебе
слободу и законе. Велики издатоће обазри се на
Словене у Србији; они су јунаци и зину хра-
нати усвојену добротности. Будућност ће о-
свједочити заштите твога великог народа. Прев-
елики царе, у тебе наду полагае, и нада се од
тебе пријати повољан одговор.“

Препознати и предати случаја твога царског
и краљевско величанства

Карађорђе Петровић
вођ српског народа“.

Но све узалуд Наполеон се само чудно ју-
наштво Карађорђе и очигледној борби народа
српског, али никако није показало склоности да
жели створити српску државу докле небо из не
истиснуо руски улази.

Карађорђе остављен сам себ, Турци ски-
рени од ратова с Русвијом напале да усављеног
Карађорђе. Србија паде под ноге њихове; Кара-
ђорђе остави Србију, како? зашто? још је тај-
на?! Нагађања има много, писец признаје да је
неспособан скинути зајезу с тога важнога факта
историског; јер нека ни Србија који би за сад
то у стању био. Да ли је кривица Карађорђеја,
да ли је сповољница пријера; да ли је великаш-
ки раздор узрок паду првог устанка, ријешити
будућност. Међутим не може се ни замислити
да је од страха Карађорђе оставио Србију. Зар
да онда побјетне и да остави довољну, без ње-
ке изде да тим довољна покоји нађе! Он, који
је онда убио за довољну својом руком, који је
брата објесно; он би занета и жиаот за њу као
да није превртен. (Продужак се).

Д О П И С И.

(Т. С.) БЕЧ, 21. Маја — (Др. Банхаз. —
Наименоване министра трговине. — Министар
земљорадње. — Гласови о промјени којеког
министра. — Набојвода Адлрект. — Далматински
ђаци код пара).

Напојвие што у Аустрији знамо, то је но-
— министар земљорадње.

Без сумње да ће још читавицима у пакети
бити парница овеохјомова и она сисма пред суд-
ом, када је свједочено против оптуженица Ове-
охаја тадашњи министар трговине Др. Банхаз.
Она сисна и за тим ослобођење Овеохјомова до-
главство су позод, да се је стојца министрова

што задржао и да је он сам најбоље са ње и
шао. Чим се заврши парница, још пресуда и не-
би изречена, а већ се министар Банхаз крену
де пут у — Италију. Јако бијаше свакоме, за-
што је др. Банхаз овај пут у Италију предузео
би, пошред те жељности ствари ове, тако су
полузванични листови трубили, да то не стоји,
већ да је министар одста сава тога ради одчу-
товао у Италију, да нарушено здравље опорави
и да се од сињота посл одвори. За вријеме
одеуствозања Банхазова одржавало је дужности
министра трговине провизорно: министар земљо-
радње Хлумецки.

Читава три мјесеца и више о томе се говори-
ло, да је министар Банхаз толико, колико од-
пуштен, други олет тврдише противно, а овима
је обично за право давао значајни „Пресбир“.
Но тек што се владала са свога пута из Дал-
мације кући својој повратио, и већ се ствар ри-
јеша и то са свим онако како смо предвидјели и
кико је само могло бити. Министар др. Банхаз
добно је на своју жељу од цава одуст, а на
његово је мјесто постављен заминистра трговине
досадањи министар земљорадње Хлумецки. За ми-
нистра земљорадње пак постављен је гроф Манс-
фелд и то на преноручку министра предсједника
кнеза Ауерсперга. Исти је Мансфелд рођак ми-
нистра предсједника, има добара у Чешкој, при-
знават је као добар „zrotmann“ но ипаче нема
никаква политична улаза. Уврвао се једва и
знао до сада за њега и једина му је заслуга,
да је министар постао та, што је рођак Ауер-
сперга. То је дакле најновије у Аустрији!

Иначе је било говора о промјени војеног
министра. Рачу се био глас да ће садањи ратни
министар барон Колер да одступи, а да ће на
његово мјесто олет Кун доћи. Други су олет
Молнараја, трећи олет Флидорића а њеки чак
и Радића сповијали. Можете мислити, каду су
табуку ове она гласови проузрокити. Међутим
је званични био већ оповргнуто све ове вјести,
сповштављују у исто доба да министар Колер
вршићу позицију ипаче до један досадањи рат-
ни министар. Говори се да су она дакни гласови
из самога министарства проишли, у код знача-
њима владте, који нијесу задовољни са строгости
новога министра и да су по томе хтјели на тај
начин, да га избјигу из седа.

Као што се св изјесне стране чује, цар
Фрањо Јосиф већ ни у Еме. У осталом је на-
ређено, да при повратку цара руског најдојводи
Адлрект овог у Варшави подрава.

Друштво далматинских ђака „Јединство“ и-
заслало је цару депутацију, приликом повратка
његовог из Далмације. Цар је — као што чује-
мо — депутацију далматинских ђака врло при-
јатно прихватио. Ваци су се захвалили на томе,
што је походио Далмацију и уједно га увјерили
о оданости њиховој, како према држави, тако и
према личности владатеља.

ЦЕТАЊИВЕ, 2. Јуна. — У врлош четвртак
одпутовао је кнегињца Зорка, првјена госто-
вожа Бешов Плавичевога и г. сенатора Станког Ву-
ковићев, у министар Острог, гдје је о Тројичинице
славе године велика свечаност и скупштина на-
родна.

— Пршле неђеље дошле су под Коцер три
инглешке олошнице. Више официра са истјех
изшетали су на Цетанье прешнице и олет се тко
у петак повратили у Коцер. У суботу дошле је
са истјех олошница још веће друштво вишијех
официра, такође прешнице. Исти дакни они прешнице,
изишли су на Бегуше г. г. Еггелбохт и Ора,
дворски свјетовници. Они су на ноћи кренули из
Котора и олет се во ноћи вратили. Са задовољ-
ством да виде Прау Гору својали су они и при-
јатности ноћи, које су у ово доба дивне у нас.

ИЗ СУДНИЦЕ.

(Свршетак).

П. Којим пушкама сте их гађали?

О. Ма их сабаво кинијем пушкама а веће
ско били оставили крај Зете на истој страни јер
су нам сметале возити чун а нијесмо се бојали.
Ми потражио у чун који бјеше владан на не
гнешемо брзо ући у њега, у то путче пушка изи-
нас паде човјек а пушка му стрину из руку к
води, Петар трже нож и војече му даме, лати
пушку да ускови у чун. Кад почесмо возити о-
пајаше на нас Турци с куле неколико пушка.

ни ми bogami ne ostadosmo dukin, pomto se prevozosmo, gajnasmo ih s nase strane.

П. Куд ћеде Петар главу и пушку?

О. Као што сам вам све право казано тако ћу вам и то по реду испричати Петар узео главу и пушку неким куд ћеде, па кренуо к Дукљи да нас не кара командир што смо се залодили. На путу сретосмо подофицира Гиша, који хатеше да јави свакоме да је заловаједно командир да не дара нико Турке поред границе. Петар притаји главу војника турског па кад разлику подофицир сви се вратисмо до обале Зете; а Петар бјеше у чуи па пребаци главу на ону страну под кулом.

П. Како сте сјајла носити главу к Дукљи и зар се нијесте бојали да ће вас командир казнити за учинено злочинство?

О. Ми се не бојасмо јер су оне побали на правду Бога у Подгорици, а нис нисали на криве на криве.

П. Шта би даље?

О. Отлеи се вратисмо и одосмо на Дукљу.

Трећи друг Петров и Саван, именом Новица Гидова, испитан је пред комисијом усмено, чије се казивање потпуно подудара с казивањем Саван Велишина; за тим поново му је прочитано свако питање овога испита, који је својим одговорима потврдио исказе Саван Велишина и Петра Божовића.

— Испит Мурата Мулетина — Павер, из села Стрпене година 28 занимањем земљорадник.

П. Је ли близу Подгорица твојој кући?

О. Није далеко, ја ју могу виђети из села испред које куће као на броду.

П. Кад ти је тако близу Подгорица мора бити да често идеш у пазар?

О. И ако ми је Подгорица близу ја не идем често за то што ми други војници исперски не иду често.

П. Кад ти не идеш у Подгорицу па који начин набављаш потребите ствари што се само у варошима налазе и како продајеш што ти је за продају?

О. Ми кад год не идемо шаљемо жене те купују све што нам треба и продају све што нам је за продају.

П. Зашто се устезате те не идете у Подгорицу да ли се бојате чега или ту има друго нешто?

О. Ми се не бојимо ничега; јер смо с Турцима у миру, но је срдачни војнику да он врло пошарини турцима и то без оружја; па за то шаљемо жене те купују што нам треба.

П. Шаљете ли често наше жене у Подгорицу?

О. Шаљемо их кад год нам је каква потреба да што купимо или продамо.

П. Јеси ли оженив?

О. Јесам.

П. Можеш ли знати од кад нијеси шаљао твоју жену у Подгорицу?

О. Бога ми не умислих как издати кољко има прехена; само знам да ју нијесам шаљао од кад је она побјегла била у Подгорицу.

П. Јеси ли шаљао твоју жену баш овога дана кад је била побјегла или који дан раније?

О. Баш на дан побјегла сам је шаљао.

П. Зашто си је шаљао тога дана у Подгорицу?

П. Послао сам ју да оћера један товар дрва да прода.

П. С как је отишла твоја жена у Подгорицу?

О. Она је отишла с Мином и Драгуном.

П. На што су те жене ћерале дрва у Подгорицу?

О. Ћерале су их на коњима.

П. Кољко су коња те три жене оћерале?

О. Оне су оћерале пет товара на пет коња.

П. Чјуи су били свих пет коња?

О. Један је био мој, један Петра Божовића, Новица Гидова, Саван Велишина и Шћепана Велишина.

П. У које доба се вратила твоја жена из Подгорице?

О. Вратила се рано.

П. С как се вратила?

О. Вратила се заједно с онојска дјевојка што је отишла.

П. Шта доћера твоја жена на коња из Подгорице?

О. Доћерала га је са свим празном.

П. Је ли био код куће кад се твоја жена вратила?

О. Ја сам био на рад близу појатнице у полу а кућа ми је далеко горе на Стрпину.

П. Прача ли ти жена што ново из Подгорице?

О. Нијесам ју ни зашто ни питао до што ми донесе мало дувана више ништа.

П. Које бјеше продала дрва?

О. Рече ми да су их продале на вибир неколико Рустева.

П. Ће остави твоја жена коња кад се врати из Подгорице?

О. Пустила га је на оној страни Зете да пасе с ониме другиме.

П. Ко ти каза за побјегну у Подгорицу?

О. Ја сам био пред појатом вишо легао јер ме бјеше грозница дирнула, док стаде вика чобани одозго: чујте свира труб на Дукљу и зове збор. Ја зовну Шћепана Велишина, и питах га чује ли шта чобани вичу но зјде да видимо шта ће то бити. Узасмо пушке и одосмо дошкеле, кад ето ти Петра, Новица и Саван ће иду с Дукље; они нама казаше све шта се догодило у Подгорици. Ми њих питасмо па куд се враћате и има ли војске на Дукљу; а они рекоше да има мало војске али није још дошло командир ни официри, но вјде да се вратио да преведосмо коње и сирежо Зете па ћемо омет заједно на Дукљу. И тако ми сви петорица пријешосмо Зету.

П. Вјеште ли још кога с вама кад сте ишли пут Дукље?

О. С нама се бјеше упутило више чобана који прлау на глас трубе пут Дукље.

П. Знам ли којег по имену да кажеш?

О. То је давно било па сам заборавио, а није ми ни пало на ум да питам њихова имена, ко је знао да ће ми то зн нешто каљати.

П. Чуше ли и ти чобани ваш разговор?

О. Чуше сваку ријеч јер се беху окупили да чују шта се догодило у Подгорици, па кад чуше отрчамо пут Дукље а ми к Зети коње да преведосмо.

П. Ће пријешосмо Зету и ће наћосмо коње?

П. Зету смо пријешли на брод код Делове Шуке и ту коње наћосмо.

П. Који од вас петорице уби једног војника турског и зашто?

О. Убио га је Петар Божовић за то што је хтјео тај војник да убије Петра да га није он прва уграбио.

П. Каквом пушком уби Петар војника?

П. Убио га малом пушком јер веће пушке нијесмо ни превосили са собом преко Зете но смо их оставили на ишој обали; ишти смо се надјали да ће нас ишати.

П. Шта чиниаше тај турски војник кад га уби Петар?

О. Ја бјех прва ушао у чуи и сјео на врх чуна и виђо ће отрча војник с пушком дугачком преко руку, к нама.

П. Бјеше ли далеко тај војник од вас кад га Петар уби?

О. Не бјеше но са свијем близу иза Петра која не бјеше још ушао у чуи.

П. Бјеше ли тај турски војник сам?

О. Он бјеше напријед од других измакао, а неки прлаху по за њим.

П. Виђе ли ти како Петар уби војника?

О. Виђо обидења очима јер сам био окренут к њима.

П. Зашто га уби Петар ноћла је он ишао да вам се помогне учрпати у чуи?

О. Толк је му Бог положио кољко је он хтјео да нама помогне; но је хтјео да нас побије остраушом на води кад се ми неби смо могли бранити. Али дође прије но смо се били увели у чуи па хтједо да убије Петра, срећом га Петар први уграби.

П. По чему сте знали да ће да убија тај војник кад је била ноћ?

О. Но томе што су већ били нас гњали из пушка па је војник посласје с пушком трчао за нама до воде.

П. Не коју страну паде војник кад га Петар уби?

О. Паде ишатице, а пушка му стркну к води.

П. Како си ти то могао све виђети кад је ноћ била?

О. То је било близу а и мјесец још гнијасе.

П. Помто Петар уби и посјече војника шта би?

О. То је све било као дан о дану брзо. Петар унесо главу и пушку у чуи па завесласмо к намај страни; у то војнику турски с куле о-

наћше на нас још неколико пуш.к. Ми док смо на води били не сјидосмо ни једну испалили на њих; но кад се преведосмо иштурисмо с наше стране по једну пушку на се кренуо и Дукљу.

П. Узбунише ли се чобани и стрчаше ли на Зету кад чуше пушке.

О. Ми одосмо па невиђосмо никога а није ни мало ко долазити јер су сви војници били отишли к Дукљу.

П. Што вам шће глава да ју носите на Дукљу и зар се нијесте бојали тога што сте тако зло учинили?

О. Нама није ни падало на ум да смо какво зло учинили за то што смо се бранили док нијесмо чули заповјед каква је.

П. Куд ћеде Петар главу од војника?

О. Кад чусмо да се не свије нико на Турке вретати, Петар се препале па однесо главу и пребаци је преко Зете.

П. Ко вам каза да је тако наређено?

О. Сретосмо Гиша Гидова на путу који нам каза.

П. Куд се бјеше упутио тај подофицир?

О. Бјеше га послао командир да ту запов'ед свакоме каже дуж границе.

П. Шта вам рече подофицир кад вас срете?

О. Он нама каза на брзу руку каква је заповјед па отрча даље.

П. Шта рече кад виђе главу од турског војника?

О. Он не виђе главу, но ју Петар прикри; па кад подофицир разлику онда се сви вратисмо и пребаци је Петар преко Зете.

Да се неби једна ствар писмено показвала комисија је ријешила да испита и Шћепана Велишина прво усмено па онда су му прочитана редом сва питања овог испита на који је подударно одговорио као и Мурат Мулетин, Саван Велишина, а у главноме као и Петар Божовић.

— Испит Микле — жене Петра П. Божовића из села Стрпене година 28.

П. Можеш ли знати од кад је твој доњани у тачници?

О. Чина ми се да има четири или пет мјесеца.

П. Знам ли зашто је затворен?

О. Казали су ми да су га затворили за то што је једног турског војника убио.

П. Је ли ти он казано да је убио тога војника или ко други?

О. Од како је отрчио на Дукљу с Саван Велишином и Новицом Гидовијем, оно вече кад је она побјегла била у Подгорицу, ја га нијесам више виђала.

П. Зар нијеси ништа од како је овђе у тачници да га видиш?

П. Нијесу ми дали виђети га, и рекоше ми не свјдјеш га виђети док га не пресуде.

П. Оне ноћи кад је оно крлопродило било у Подгорицу и кад је Петар са своја два друга отишао на Дукљу, зар се није више враћао да што узме или остави код куће?

О. Ја га више нијесам виђала од како је онда отишао.

П. Јеси ли ти била код куће кад је Петар с дружином отишао на Дукљу?

О. Јесам; спремила сам вечеру.

П. Од куда се десило ту Саван Велишина и Новица Гидов?

О. Они су показали вазда може доњаницу шубрата руметни па су дошли с њим заједно да вечерују.

П. Јеси ли и ти с њима била на рад тога дана?

О. Нијесам но сам ишла у Подгорицу да оћера један товар дрва да продам.

Како си могла оставити саму кућу и ко је носио платиница ручак на њиву?

О. Кућу нијесам оставила саму но је моја свећка оставила да спрежи ручак и да га пошља радницима.

П. С как си ишла у Подгорицу?

О. Са Јованом и Драгуном.

П. Продасте ли дрва Србину или Турчину?

О. Продамо смо их једном Турчину што купује дрва за шћер.

П. Како се зове тај Турчин и јеси ли га прије познавала?

О. Име му је Рустем Шћепановић, којеу сам и прије знаме пута дрва продавала.

П. Познаје ли тај Рустем тебе?

О. Он зна чаја сам, за то што мој доњани с њим по ћешто тргује.

И. Шта се чинило у Подгорици онда кад, сте ви било?

О. Ђеко продаваше, њеко куповаше и ни-ше ништа.

П. Јеси ли свраћала на који дућан српски кад турски да што купиш?

О. Јесам свраћала у једну смиривницу те сам узела неколико савица за ђецу, али незнам чја бјеше.

П. На чему си ћерале дрва у Подгорицу?

О. Ђерале сам их на ного коња.

П. Кад се вратисте шта догнасте на коње?

О. Најесмо ивале шта да догонимо, жито нам је ове године пала Богу родило па га не купујемо више у Подгорици а друго најесмо и-вале шта да догонимо.

П. Вас је било три жене, као што ти кажеж, а колико сте коња ћерале?

О. Ми три ћерале смо пет коња, тако је код нас обичај; кад ја идем ја оћерам више ко-ња којих кошница, други пут оћет моје кошнице мене казијене.

П. Ђе сте се превезле с коњима преко Зе-те кад сте се враћале из Подгорице?

О. Ми смо се превезле на брод код Дедове шуме а коње смо оставиле ту да пасу а најесмо и њих прегониле.

П. Зар се нијесте бојале да што коњи на турској страни не појарају?

О. Најесмо се бојале јер ту неки ништа о-сми драва и вапратина.

П. Пошто ирче одосте ли да те коње пре-ведете или су тако заноћили?

О. Ми се светосмо кад се чуше пушке од Подгорице па и забрависмо на њих те осташе на овој страни, а најесмо се ни бојали да ће ми што бити; јер их често тако остављамо те по сву ноћ пасу.

П. Јесу ли цијелу ноћ ваши коњи пали на оној страни Зете и ко их прегна сутра дан на нашу страну?

О. Најесу тако преноћили на су се били вратили с Дукље мој домаћин с још четворцом и прегнали су их на нашу страну.

П. Како то ти сад велиш да се твој дома-ћин враћао с Дукље и прије си рекла да га ни-јеси виђела од кад је на глас пушкака отрчао пут Дукље?

О. Он се враћао али га ја Бога ми нијесам виђела, нити је он свраћао кући.

П. Ко ти каза да су ваши коњи прећерани на нашу страну Зете?

О. Кад су пушке зашумале код куће на Дедовој шуми ја сам се препала била о ће доћи Турци да ми закољу ђецу мене и бабу па сам затворила врата нити сам свијела изићи из куће да бјежам, но сам ту дрхтала од страха. Не про-ђе много док ставе томог кња у обор и човјек ме зовну и рече узми коње и не дај никуда да иду па вакар сам ту полипсала.

П. Ко бјеше твој што те звао коње да те прѣда?

О. То бјеше Новца Гидов.

П. Пита ли га ти зашто су пуцале пушке?

О. Ја га пита ко погубе и камо Петар, а он ми одговори муч жено, није нико погануо, а Пе-тар је отишао на Дукљу но ти чујз коње.

П. Ко ти каза зашто су пуцале пушке код Дедове шуме?

О. Тек сутра дан казаше ми чобани који су се вратили с Дукље да су мота домаћина свеза-ли и послали на Даниловград.

П. Те ноћи излазили ти куд из куће да пи-таш кога шта бише пушке?

О. Не излази никуд, изаош обору но тудијен прође Гашо Радев и ја га пита заш ли што пуцаше пушке на Дедовој шуми а он ме пита љеке пушке на Дедовој шуми то су биле пушке у Подгорици а не ту. Ја му реко нијесу богани но и на Дедовој шуми пукао је двадесет пушкака. Он ме пита кад ја му реко нема ни по уре од-кад су поцале пушке, но виђе ли Бога ти ће мога домаћина. А он ми каза сад га срето ће ићаше на Дукљу с шестестеро момчади; но ита-ше њекуд па га нема кад више ни зашто пита-ти.

П. Сутра дан дозвали твој домаћин кући?

П. Како је у вече отишао није се више враћао, но су га ухватили чим се подочицир Гашо вратио на Дукљу.

П. Казива ли ти ко како уби твој домаћин

онга турском војником код куће на Дедовој шу-ми.

О. Казивао ми је Шћепан Велишши кад се вратио с Дукље који је с мли ишао коње да преведу.

П. Шта ти је причао Шћепан знаш ли?

О. Он ми казива да су их Турци навалили кад су шћепи коње да преведу па да је мој до-маћин убио врх себе једног изаила.

П. Прича ли ти још што Шћепан или ко други?

О. Саушала сам је се људи разговарају о свему али више не памтим о томе да ми је ко што причао.

П. Је ли Шћепан Велишши који ти је то причао био с твојиме домаћином?

О. Каза ми да је био али мезакуми да ни-ком не кажеж, што бише га затворили на правди Бога као Нозницу и Сави.

Начин који је конасија пријемила на два прва испита усвојила је и на овај испит. Ј. обид-вије жене именов Јована Муратова и Драгуна Велишшиа испитане су прво усмено па су их прочитана сва главна питања, који се лично не односе на Микну Петрову, па питања су одгова-раде без узустава и без икаквог замативања, тако да ми се иквали потпуно сламу с казивањем обидежениа у овом испиту.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

— Назива је прва књига скулепних списа Световара Марковића: *»Начела народне економије или наука о народном благостању«*. Може се добити у Новом Саду у изрод штампарији.

— *Пјесме* Лазе Костића, друга књига. Ци-јена ф. 1.

— Из Котора послао нам је г. Срднх сле-дећу исправку:

»Приповјетка „Проклети каж“, коју је господин Стјепан Љубиша, ваљаниа својим шеро, са гле-дишта новјестинског збоља по народном казивању вјешто написана и, дво печатана у вриједним свескама „Отачбине“, заслужује особиту нашу пажњу, колико са дотађија нечовјечина, толико за-нимљива, научна, штејна и жалостна по нашу православну српску цркву у овом најеш примор-ју. — Нека ми само овђе долушти господин Љубиша да му једну пријетбу учиним у част новјестинске истине: да је, то јест, покојна грађиња Катарина Властелиновића родом из Шибеника од породице Сундевића, удата у Ко-тору за грофом Илијом Властелиновићем родом из Риска, но сирти жуљевој као удовица, кушила један дан Превлако и на њему о свом трошку дан сазидати црквину, посветишши је светој Троици — а не, Кате Лујбардићена Которкиња, како што г. Љубиша на саршету приповјетке каже. — Види о томе „Српско-Далматински Ма-газин“ 1848 и 1849 год.“

КОМЕ СТАРОМ ПОЗНАНИКУ ЉУБОМИРУ П. НЕНАДОВИЊУ НА ШТИЊУ.

Гдје су, пјевче, пјесме твоје?

Што устегну љуби глас?

Знај, да оне иде гоје,

Сладе, буде свади нас!

У јувачкој Црвој Гори,

Твој пјеснички, сважни дух:

Нек се збри, нек му с' ори

На далево његов звук!

Твоје чисте српске груди

Покретно с' чуствувао сам,

Па с' и пјесме, ти по ћуду

Свагда пјево Сристу твој.

Цјевзј дивле, пјевче млади,

Дух твој свјез је, млад и јак!

Сви смо те се зажелали,

Кад нећешаш жали свак.

А и „писма“, чудна кроја,

Како су ти дивна сва!

Сваког цијења разних боја

Збрј си у њих сврх до дна.

Путокањем онекујет
Предукини људски сој,
Вршито ли га нејехујет,
Да упутити народ свој!

Ко би режј: немаш право,
Није Србин, ни наш друг!
Тако паши увјек здраво —
Бог ти дао живот друг!

У Котору, на Спасовдан 1875.

Ђ. Срднх.

О Г Л А С И.

Част ми је јавити поштованијем читаоцима „Гласа Црногорца“, да се код мене могу добити све српске књиге и слике шт; се находе у списак књига књијаре браће Јовановића.

Особито препоручујем прекрасне слике, које се мало налазе у нашој српске куће; а то: До-ситија Обрадовића, Саве Текелје, Арсенија Стојковића, Звјз Јована Јовановића, цара Лазара, Јована Суботића и Светозара Милетића, ко-је слике могу се код мене добити по истој ци-јени као год у речевој књијари.

Котор, 27. Маја 1875.

Спиро Петровић,
трговац.

*Свијема колесницима снага и здравље без
медицине и трошкова.*

REVALESCIERE DU BARY из Лондона.

Или већ 28 година како ни једна болест није кадра супрот стати деликатној овој храли, која без медицине и трошкова лечи све боље у желуцу, живцима, грудима, аућуњике, устри, кљеданиа, слузиња кожна, дисану, бубрезиња и бјелици, као и туберкулозу, сушницу, сапљу, ка-шала, затвор, пролиа, слабост, шуљене, водону болест, грозницу, несвијестцу, конгестије, аујене ушњу, блукање биш и за вријеме трудноће, су-жорност, вријакљене, режњу, костоболу, бљедичу. — Извод из 80.000 цртиљенија од људи, који су се помогли, међу којима цртиљенија од про-фесора др. Вурриера, г. Бенкса, редов. професора медицине на марбушкој универзитету, медицинког љажетника др. Ангелстајна, др. Порелонда, др. Камбела, професора др. Деле, др. Уре, грозице Кестелтјуд, књијце, жаркино Брехановице и мно-гих других високих особа, свакоме ће се без-плаћно послати.

Кратак извод из свиједочанства.

Број 64.210. Маркиза Брехановица 7 годи-на ратна је од јетре, не имала сна, дритава на свиња удовица, вријавила и чакија.

Бр. 79.810. Г-ђа удова Клеовица из Де-лелдора, патила је од давнашње главоболе и блуљана.

Бр. 75.577. Флорија Кеде, ц. кр. чиновник из Будима, ићко је знаљене плућа, несвијестцу и терет на грудима.

Б. 75.910. Г. Гавра Тешнер, њав више тр-говачке школе у Бечу, боловао је од груди и живиња.

Б. 65.715. Г-ђица Монлаујева није могла да једе ни да спава и вријавила је.

Више храни Revalesciere него месо и код одраслих и ђеце ушато 50 пута више на цијени него ли у другим интеријаниа и јелима.

У паканиа кутијама: по фунта 1 ф. 50 н., 1 фунта 2 ф. 50 н., 2 фунта 4 ф. 50 н., 5 фун-нија 10 ф., 12 фунта 20 ф., 24 фунта 36 ф. — Цишкоти од revalesciere у кутија по 2 ф. 50 н. и 4 ф. 50 н. — Чоколада од revalesciere у праш-ку и таблицама за 12 шоља 1 ф. 50 н., за 24 шоље 2 ф. 50 н., за 48 шоља 4 ф. 50 н., у прашку за 120 шоља 10 ф., за 288 шоља 20 ф., за 576 шоља 36 ф. — Добити се може код Barry & Comp. у Бечу Wallfischgasse пл. 8., у *Neut* код Joseph v. Töög; као и по свиња вријавија код добрих апотекара и дућаниа; а бечка кућа шаље уз поштенску упутницу на све стране. Још га продаје у *Trety*: Serravallo; у *Zadru*: Androvic; *Pajeni*: Produm.